Taxa poştală plătită în numerar
cont. aprobării Nr. 36474/1941

10 Lei

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAŢIUNEA „ASTRA" BRAŞOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea Comitet de redacţie.
Atelierele tipografiei „Astra" Tel. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838
GH. BARIŢIU ŞI SFINŢIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI DE ATÂTIA URMAŞI, ÎN FRUNTE CU MUREŞENII

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
BRAŞOV.
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513
Abonamentul anual lei — Autorităţi şi Societăţi lei
Anunţuri şi reclame după tarif.

Nr. 56 Înreg. Trib. Braşov S. II No. 6. II. 71/943 Sâmbătă 21 Octomvrie 1944 Anul 107

Gogoriţa hitleristă

de **V. Branisce**

Un necunoscător al stării de spirit din România, urmărind ce se scrie astăzi la noi, ar rămâne, nedumerit văzând desele atacuri ale presei la adresa hitleriştilor români. Sigur acel cititor şi-ar putea forma părerea că ţara noastră geme subt povara hitleriştilor, camuflaţi în locuri de conducere.

In vâltoarea actualelor prefaceri s'au creat, ca mijloace de luptă, lozinci la modă.

Aşa tinde să se generalizeze epitetul de „hitlerist", atribuit astăzi cu dărnicie celor ce nu gândesc ca tine. Dacă vrei să înfierezi un adversar, îl faci „hitlerist", şi pacea-i gata. L-ai scos din luptă.

Procedeul este comod şi destul de ingenios. Peste noapte se pomenesc categorisiţi în lotul hitleriştilor oameni, care o vieaţă întreagă nu numai că n'au avut nimic comun cu hitlerismul, ci au luat în orice prilej poziţie contra lui. Şi gogoriţa prinde.

Lumea naivă şi încrezătoare se dă cu spaimă în lături din faţa lor.

Numai că acest procedeu are şi o latură periculoasă: înmulţirea aparentă a hitleriştilor în România. Unde până ieri, alaltăieri, trebuia să faci un efort serios ca să descoperi un hitlerist român [cred că pe ţară n'au întrecut niciodată cifra 1000], acum descoperi cu uimire că ei sunt cuibăriţi pretutindeni, de sus în jos, de jos în sus.

Şi atunci, în mod fatal ar trebui să ne simţim ameninţaţi. Nu cumva Hitler, ademenit de numărul mare de adepţi pe care presa românească îi semnalează la noi şi descurajat de lipsa lui de popularitate din ţara sa, să se simtă tentat să-şi caute un refugiu în România, pentru ca să-şi asigure liniştea bătrâneţelor.

Mai bine să ne facem cruce şi să scuipăm în sân!

Numai Asociaţiunea transilvană „Astra" ne ajută; se gândeşte cineva la asta?

Democraţie, da, dar adevărată

de
dr. N. Căliman

Poporul român este, prin trecutul său, prin întreaga sa vieaţă şi prin construcţia sa sufletească un popor democratic. Bun, blând, nerăzbunător, iubitor de dreptate şi libertate, el a văzut totdeauna în fiecare om pe omul egal lui şi niciodată n'a făcut prea mare deosebire între ai săi şi cei de alt neam. După spusa lui Hristos: iubeşte-ţi deaproapele, Românul a iubit prea mult pe alţii, chiar şi când el era călcat în picioare.

A luptat sute de ani pentru dreptate, ca atunci când ajuns să facă el dreptate, să uite ce este şi cum trebue să fie făcută. A suferit prea mult pentru libertate, ca să nu ştie cum trebue să fie împărţită aceasta.

Azi, acestui popor românesc, cu un suflet democratic, cu mult simţ de dreptate şi dornic de libertate, i se vorbeşte mereu despre democraţie.

Vorbeşte toată lumea despre democraţie. Şi chemat şi nechemat. Ea este la modă. Subt ea se ascund multe gânduri. Vorbesc unii, despre care ştii bine că doctrina lor politică numai democratică nu este. Vorbesc alţii despre democraţie pe care până mai ieri îi cunoşteai de mari şovinişti şi contrari ideilor democratice de dreptate şi libertate. Se plimbau cu gândurile pe alte meleaguri. Se îmbracă unii în democraţie cum te îmbraci într'o haină. Şi sbiară unii rău de tot şi tare cătrăniţi că nu sunt lăsaţi să fie democraţi

Apoi noi spunem cam aşa: democrat nu poate fi oricine. Trebue să răsari din democraţie, să creşti în ea şi să te nutreşti cu ea zi de zi, cum te nutreşti cu pânea cea de toate zilele. Numai aşa poţi fi cu adevărat democrat. Numai aceasta poate fi adevărata democraţie. Altcum este numai o democraţie de vorbe, de faţadă, de ocazie, de interese şi de modă. O marfă, ca oricare marfă, care se vinde la tarabă aceluia care dă mai mult.

Şi apoi noi zicem mai departe: Nu putem da crezare Ungurilor dela noi că sunt democraţi, oricâţi apostoli falşi ne-ar trimite. Au trăit peste 20 de ani cu noi, în România mare, şi n'au dat dovadă decât de gânduri ascunse. N'au voit niciodată să se încadreze în ideile democratice ale neamului românesc. A venit apoi anul 1940. Omorurile, schinjuirile, batjocoririle, bătăile, persecuţiile, pângăririle de şcoli şi biserici, ura neînfrânată şi şovinismul nesăbuit n'au venit dela grofii din Budapesta. Acestea toate au venit dela oamenii mici, dela vecinul cu care trăia bietul român, dela aceia care azi ar vrea să-şi zică democraţi. Aceştia, cu sufletul lor negru, plin de ură şi de şovinism, necruţător pentru tot ceea ce era românesc, au comis toate nelegiuirile în contra Românilor rămaşi subt scutul lor în 1940.

Chiar şi acum! In ţinuturile reocupate, administraţia românească poate lua fiinţă numai cu mare greutate. Ungurii, nu cei mari, ci cei mărunţi şi mulţi, desbracă cămaşa roşu-alb-verde, îmbracă una roşie şi cred că şi pot permite orice, sfidând tot ce-i românesc. Zic că sunt democraţi.

Şi apoi noi nu putem uita că în 1919 baia de sânge a bunilor Români dela Beiuş n'au făcut-o grofii, ci oamenii lui Bela Kuhn, îmbrăcaţi atunci în cămaşă roşie, pe care iute şi repede au schimbat-o cu una roşu-alb-verde strigător, ca să nu se mai vadă roşul.

Noi, celor care îmbrăţişează pe Unguri cu atâta duioşie şi atât de democratic, le mai spunem: Nu suntem şovinişti, nu urîm pe nimeni, vrem o bună convieţuire cu minorităţile dela noi, vrem tratament egal pentru toţi cetăţenii ţării. Dar vrem să fim stăpâni drepţi în ţara noastră şi să nu fim stăpâniţi de alţii şi nici nu mai vrem să fim slugile altora.

Anumite boli sunt urmate de un timp de carantină. Ungurii şi Saşii dela noi să nu încerce să ne dea lecţii de democraţie nici chiar prin interpuşi. Să rămână un timp oarecare în carantină. Să arate că înţeleg ce este democraţia. Să facă şcoală de democraţie. Numai aşa-i vom putea crede.

Noi n'avem nevoie de o democraţie falsă, vândută la ocazii cu vorbe umflate. *Noi suntem un popor democratic şi vrem să realizăm în ţara noastră o democraţie curată şi adevărată.*

Foiletonul „GAZETEI TRANSILVANIEI"

Ziaristul şi vieaţa politică

Vasile Popescu-Pantilie

Pentru a nu se face enormele greşeli pe care le poate face un dictator, e nevoie de o conducere democratică, care să fie exponentul, liber ales, al maselor populare.

De va greşi, răspunderea nu cade pe unul singur — e greşala neamului întreg — şi atunci valul reproşurilor care apar astăzi în ziare, căutând pe bună dreptate vinovatul, se va mistui în sufletele tuturor celor învinşi.

Dar pentru a nu se repeta greşala, ce altceva avem mai bun de făcut decât *să pregătim cetăţeanul cu problemele vieţii sociale şi politice şi apoi să-l lăsăm liber să-şi aleagă conducerea* care crede el că va fi cea mai bună şi *care crede că va întrona o adevărată dreptate socială* prin felul cum va soluţiona marile probleme sociale ca: munca, proprietatea, moştenirea şi familia (am vrut să spun dreptul de proprietate şi dreptul de moştenire, etc.), dar s'ar putea ca proprietatea, cu anexa sa moştenirea *să nu fie un drept*, ci să fie considerată ca o *datorie* cetăţenească, *o funcţiune socială* sau *un bun comun* al colectivităţii, al Statului.

In domeniul economic, problemele de rezolvat sunt: producţia, circulaţia, împărţirea şi consumul bunurilor pământeşti, care au dus şi vor duce la lupte sociale, până se va ajunge la o definitivă soluţionare ce se pare că o va aduce această a doua jumătate a secolului al XX-lea.

Pentru lămurirea acestor multiple probleme de Stat trebue să lupte ziaristul.

Aici este rolul său şi aici trebue să intervină. Dar ce înţelegem noi prin ziarist? Şi care e rolul lui în vieaţa publică?

Ziaristul este acel intelectual care-şi face din scrisul zilnic sau periodic *o profesiune şi un crez de vieaţă.*

Dar sunt ziarişti care rămân mereu cu această profesiune însă îşi schimbă des crezul, după cum dictează opor-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

INSTANTANEE

Un hoţ cinstit

Intr'un birou public, deunăzi, am întâlnit un preot pe care-l cunoşteam dela Cluj şi nu-l mai văzusem de 15 ani, de când am plecat eu din oraşul proaspăt desrobit. Imbătrânise şi el ca şi mine; nu ne-am fi cunoscut, dar zărindu-mi numele pe-un document m'a agrăit. Il cunoşteam bine familia. Inainte de a mă despărţi de el, am petrecut cu toţii la logodna fiicei lui, o fată tânără, frumoasă, cu ochi albaştri, visători. O logodise cu un maior, băiat ferches şi văratic, cum îl zicea părintele. De aceea, întâlnindu-l acum, l-am întrebat ce-i fac copiii şi nepoţii, căci de sigur o fi având barem doi sau trei, deoarece ştiam că sunt amatori. L-am întrebat dacă d-l maior e acasă. O fi acum general — zisei eu.

— O, bată-l pustia! Aşa-i că d-ta n'ai de unde să ştii. Ai plecat doar de prin părţile noastre.

Terminându-ne treburile la ghişeul unde ne găseam, am plecat împreună şi pe drum aflai următoarea poveste, destul de actuală şi acum, actuală de altfel în toate timpurile.

— Ginerele meu, acela de pomină, spunea că are însărcinarea să procure cai pentru armată. Eu aveam în grajd o iapă frumoasă, pe Fizi, şi un mânz ce urma să fie prins în toamna aceea la trăsură, da vezi, cum e omul când n'are ce lucra, m'am gândit să-i vând şi să iau doi armăsari, să scapere foc din copite când voi merge cu preoteasa pe la rudele el, căci eram — vezi Doamne — oameni simandicoşi. Stând într'o seară numai noi doi — eu şi „d-l maior" — la o sticlă de vin, am vorbit şi despre „of"-ul ăsta al meu şi el mi a făgăduit că mi face rost de doi armăsari frumoşi; să-i dau 40 de mii de lei căci tocmai cum e pomâne, pleacă să cumpere şi pentru armată. M'am dus ca un hoţ în vârful degetelor şi-am scos banii de pe fundul lăzii, să nu mă simtă nevasta şi l-am dat. Când a plecat la drum, ne a spus că e probabil să stea mai mult, a luat şi o valiză cu el, am prins iapa la trăsură şi l-am dus la gară. Şi dus a fost până'n ziua de astăzi. Visul meu cu armăsarii m'a costat nu numai 40 de mii, — că banii dă-i amarului — îi mai faci, dar pace 'n casă n'am mai avut câteva săptămâni de cicălelile preotesii. Iar biata copilă, în toată dimineaţa când o vedeai, era cu ochii umfiaţi de plâns.

După vreo câţiva ani, l-am întâlnit pe nemernicul acela într'o gară din Banat. Era în haine civile acum. Când m'a zărit a dat s'o şteargă pe după nişte vagoane, dar eu făcui semn unui slujbaş din gară şi puseră mâna pe el. Când l-am înaintat autorităţilor, mi-a aruncat o privire ce nu voi uita-o niciodată şi mi-a zis printre dinţi: Părinte, s'o ţii minte asta! Bani nu s'au găsit la el. Pe semne plătise deja cai.

Dar cu ocazia aceasta am aflat că tocmai aşa era el maior cum eram eu general. Şi m'am bucurat — crede-mă — că am scăpat totuşi uşor, am pierdut doi armăsari, dar n'am apucat să-i dau şi zestrea fetii.

După vreo cinci sau şase ani dela întâmplarea asta, am dat iarăşi peste el tot într'o gară. Ne-am izbit unul de altul. Văzându-l, m'am oprit. El a trecut înainte, dar după ce făcu doi paşi se opri brusc, veni apoi spre mine, scoroci în servietă şi 'mi întinse două pachete.

— Poftim, părinte, banii. De-acum încolo nu mă cunoşti, nu te cunosc.

— Amin! îi răspunsei eu.

Imi venea cât p'aci să-i mulţumesc pentru banii mei. Atât am fost de surprins şi emoţionat.

Ecat. Pitiş

Nebunia

de **Dr. Emil I. Bologa**

IV.

Am văzut că inadaptarea crează una din principalele condiţii ale nebuniei, şi zicem una, pentrucă există şi forme de nebunie care recunosc drept cauze boli (şi dintre acestea cea mai importantă este sifilisul).

Marele psihiatru Kraepelin asemăna vieaţa sufletească a omului cu suprafaţa unui lac. Suprafaţa acestui lac este netedă la aceia care duc o vieaţă liniştită, necomplicată — şi aceştia se recrutează de obiceiu din rândul celor cu o structură simplă, fiind acoperită cu valuri la cei care trăiesc o vieaţă intensă, neliniştită şi complexă, şi aceştia sunt mai ales oamenii cultivaţi şi cei dela oraş. Adâncimea liniilor ondulate (a valurilor lacului) este deci paralelă cu sbuciumul vieţii individului.

Oamenii, a căror vieaţă o aseamănă Kraeplin cu apa lină, sunt cei perfect adaptaţi la mediu, cei cruţaţi de conflictele sociale sau cu sine, şi acestea chiar dacă survin sunt de scurtă durată, ei găsind repede şi uşor o rezolvare sau mângâindu-se cu consolarea. Aceşti oameni nu vor fi candidaţi la nebunie decât foarte rar şi cu greu. Să ne gândim la ciobanii noştri, la grădinari, agricultori, deci la cei care trăiesc în mijlocul naturii, la liniştea ce-i înconjoară şi la vieaţa lor simplă şi liniştită. Natura este mediul care crează cele mai puţine conflicte de adaptare, de aceea vieaţa în natură evită conflictul viitor, ajutând rezolvarea celui prezent. Astfel privite lucrurile, întoarcerea la natură rămâne un mare adevăr şi o reală necesitate.

La polul opus al acestora stau cei care duc o vieaţă frumoasă, cei care îşi trăiesc intens fiecare clipă, cei care intră uşor în conflict cu mediul şi cu sine, aceste conflicte rezolvându se greu sau de loc, ceea ce va produce o rănire adâncă sufletească care îi va schimba înfăţişarea psihică, dacă ea a fost într'adevăr serioasă. Această vieaţă o duc mai ales orăşenii, şi dintre aceştia se spune că mai ales intelectualii, oamenii dotaţi şi cultivaţi. Ei având un psihic mai complicat, este uşor de înţeles că prin felul lor de a privi lucrurile, vor fi mai uşor expuşi inadaptării. Vieaţa lor se aseamănă furtunii, şi este suficient să o exemplificăm cu Beethoven, Napoleon, Dostoewski etc.

Contrar ciobanului dela munte, care privind în depărtare peste munţi, îşi găseşte liniştea dizolvându-şi puţinele gânduri care şi aşa sunt simple, la acest pol găsim savantul, eruditul stând lângă industriaşul, comerciantul sau judecătorul nevropat dela bursă, care îşi consumă nervii, trebuind să se adapteze la fiecare clipă unei noui situaţii de care este poate legată însăşi existenţa lui sau a altora.

Intre aceşti doi poli se interpun apoi într'o gamă ascendentă toţi intermediarii. Dar să revenim. Am văzut că nebunia reprezintă ultima formulă pe care o are la dispoziţie omul inadaptat. Inebunind, omul se închide — ca într'o scoică — în faţa mediului, pe care nu l-a înţeles şi care nu a voit să-l accepte, respingându-l. Izolându-se astfel de tot ceea ce îl înconjoară, el îşi crează o nouă vieaţă, aceea pe care el o dorea şi pe care şi-o orânduеşte până în cele mai mici amănunte după bunul său plac în delirul său. Este cunoscut tuturor cred, zâmbetul de mulţumire care caracterizează mimica multor nebuni. Se pare că ar fi fericiţi. De ce? Pentrucă îşi trăesc vieaţa lor, acea vieaţă pe care în mediul social în care au fost puşi de soartă să trăiască, nu şi-au putut o trăi, pe care mediul le-a refuzat o şi pe care au fost siliţi să şi-o creeze.

Sunt forme multe de nebunie şi omul nu-şi alege nebunia la întâmplare. Ea este dependentă în primul rând de individ şi apoi de conflictul pe care îl are la bază. Dar despre nebunie s'ar putea scrie cu mult mai multe. Vom discuta în viitor relaţiunile care există între înfăţişarea individului şi forma nebuniei la care este expus, sau mai precis, pe care o va face, dacă ajunge în conflict prin inadaptare la mediu.

Sprijinitorii noştri

D-l Dr. Cornel Năstase, Braşov, de ziua eliberării Clujului şi pentru atitudinea demnă a „Gazetei Transilvaniei" Lei 100.000

Cărţi noi

Dr. Emil Micu: Aurel Mureşianu şi Memorandul — Contribuţiuni la istoricul Memorandului

Modestă ca proporţii dar mare prin importanţa cuprinsului său, această carte a apărut în cel mai potrivit moment, când lupta pentru Ardealul de atâtea ori răstignit este la punctul său culminant.

D-l dr. Emil Micu, utilizând peste patrusprezece izvoare de informaţii şi, mai ales, găsind o serie de scrisori inedite, aduce însemnate contribuţiuni la istoricul memorandului, prezentând în acelaşi timp într'o lumină deosebit de vie, personalitatea marelui luptător naţional, Aurel Mureşianu.

Scrisă într'un stil sobru şi perfect ştiinţific, de o claritate care-l caracterizează pe autor, această carte este preţioasă în biblioteca oricărui cercetător serios în domeniul sbuciumatei epoci a Memorandului.

Nu putem încheia această prea sumară prezentare, fără a cita măcar câteva rânduri dela pag. 26, unde în „linii precise" conturează rolul lui Aurel Mureşianu în epoca Memorandului: „A fost primul care a susţinut, prin presă, necesitatea redactării unui memorand, pregătind astfel opinia publică românească, cu importanţa acestui eveniment.

A susţinut cu hotărîre în Conferinţa naţională din 1887 ideea redactării Memorandului şi ducerii lui la Viena, printr'o deputaţiune cât mai numeroasă, în care scop a compus el însuşi un proect de memorand"...

Proiectul de Memorand al lui Aurel Mureşianu se găseşte în a doua parte a cărţii d-lui Emil Micu, ca „Anexă".

Prin această carte d-l Emil Micu evidenţiază încă o latură a preocupărilor sale, pe lângă aceea de poet şi pe cea de cercetător în domeniul istoriei politice a Ardealului.

Sassu Ducşoara

Vasile Netea

Figuri ardelene

Fundaţia Culturală Regală „Regele Mihai I" Bucureşti, 1943, p. 184.

de **Henrieta Cocea**

Cartea cuprinde o serie de articole adunate din periodicele în care au apărut. Volumul a fost întocmit pentru refugiaţii ardeleni grupaţi în jurul Căminului Cultural „Avram Iancu".

Sunt articole comemorative închinate unora din personalităţile Ardealului: Avram Iancu, „craiul unei generaţii", Mitropolitul Andrei Şaguna „dătător de legi şi datini", Andrei Mureşeanu, Horia „crăişorul dela 1784", Octavian Goga, I. Slavici etc.

In cadrul unui scurt articol, se face despre Octavian Goga o caracterizare bine prinsă cu imagini şi comparaţii frumoase: „un clocot vulcanic durdue în fiecare strofă."

O judicioasă privire se desprinde din caracterizarea consacrată lui Bogdan-Duică şi Gh. Coşbuc.

Nu sunt „evocări ample" ci „rânduri de închinare" şi dragoste potrivite pentru aducere aminte şi destinate a menţine cultul faţă de marii noştri dispăruţi.

Rânduri pline de nădejde în împlinirile viitoare pentru pământul ardelean, împliniri ce sunt pe cale, şi care ridică moralul miilor de pribegi, făcându-le aşteptarea mai uşoară.

tunismul situaţiei politice, apărând azi o idee şi un regim pe care mâne e gata să-l ponegrească, atunci când nu-l mai susţine băneşte.

Dar dacă şi schimbă crezul de 7—8 ori în 3—4 ani, acest ins nu mai merită a fi numit ziarist.

Noi vrem să vorbim aici de rolul de educator al maselor, al adevăratului ziarist, ce simte bătaia focului dreptăţii la tâmplă când scrie şi dogoarea libertăţii în inimă.

Despre ziaristul care are *rol de dascăl „extra şcolar" al naţiunii*, deci despre un *apostol* care prin scrisul lui convins face educaţia cetăţenească a omului.

Se poate admite, cel mult, ca un ziarist să se coboare de pe majestuoasa catedră, independentă şi imparţială, de *dascăl al naţiunii* şi să se înregimenteze într'o mişcare politică şi într'un partid politic — în slujba căruia să-şi pună talentul şi sufletul.

Da, admitem! Dar să-şi păstreze drumul şi convingerile şi să nu apere azi dreapta şi mâne stânga — şi să nu-şi uite crezul: Adevărul.

Dacă anumiţi oameni politici cred, în oportunismul lor obtuz — că au dreptul, întrucât vieaţa se mişcă şi *destinele se rostogolesc* (fata ruunt, cum repeta d-l Şeicaru — exponentul emerit al rostogolirii gândirii politice) să treacă din dreapta sau dela „Frontul Renaşterii" gogo-cuziste ori legionare, de ieri, — în spre un *socialism radical* de mult „întrevăzut" şi nu dela 23 August, această schimbare nu-i este permisă gazetarului.

— Ziaristul de centru sau de dreapta de ieri, dacă au avut o adevărată şi serioasă convingere politică, nu trebue să se lase dus de *vântul socialist* care-i din nou actual, căci riscă pe drept cuvânt să fie *huiduit* nu numai de vechiul socialist ce a suferit pentru ideile lui, pentru setea lui de reforme şi dreptate socială, ci şi de burghezul cinstit, de simplul om de omenie. Dacă omul politic al zilelor noastre poate fi transfug politic, asta nu trebue s'o facă gazetarul adevărat — apostolul ideilor politice — care trebue să fie nu numai dascăl al naţiunii, ci şi *interpretul luminat şi cinstit* al gândirii politice contemporane, *exponentul crezului politic al masselor.*

In trecutul apropiat — dela 1938 încoace — *fiecare nou regim şi-a avut ziariştii săi*, care ridicau în slavă — cu neruşinată cascadă de ditirambe — pe stăpânii zilei.

Dar la gloata de ziarişti „oficioşi" se adunau susţinătorii tuturor partidelor — cameleonii gândirii politice.

Ziaristul însă nu trebue să simtă ameninţarea sabiei asupra capului său de dascăl al naţiunii şi nici să se teamă de prigoană ori de bezna şi umezeala închisorilor!

Dar să fie ziarist!

Act de mulţumită

Tuturor pretenilor şi cunoscuţilor care au avut cuvinte de consolare în greaua lovitură ce-am îndurat prin pierderea aceluia care a fost notarul *Silviu Meţian*, le exprimăm pe această cale vii noastre mulţumiri.

Familia Meţian şi Comoţ

Printre ruine

de **Ion Bozdog**

Am fost printre primii reîntorşi în satele din capul de pod *„Vlişoara“*, unde dispreţul de moarte al soldatului român şi rus a scris unele din cele mai măreţe pagini de eroism.

Nu numărăm şi nu ne plângem morţii *căci ei sunt vii şi vor trăi peste veacuri* prin jertfa vieţii lor închinată refacerii hotarelor ţării, dar vom încresta aci urmele şi felul cum au necinstit numele de luptători şi de creştini cei ce s'au înstăpânit şi pe acele meleaguri pentru câteva săptămâni.

Sosit în Turda a doua zi după eliberarea ei, după un popas de câteva clipe printre ruine am mai făcut, din bunăvoinţa d-lui general *Avramescu*, comandantul trupelor de eliberare, câţiva kilometri spre *Câmpia Turzii*. Satul preotului *Opriş* (Oprişanii), asasinat mişeleşte de jandarmii unguri în toamna anului 1918, în luna Septemvrie a. c. şi-a dat tributul mare, prefăcându-se într'un cimitir de moloz, rămânând în picioare doar zidurile bisericuţii care ocrotesc osemintele preotului martir. In interior însă au rămas urmele bravilor honvezi care au luptat din interiorul ei şi care urme caracterizează neamul căruia îi aparţin.

Poiana Turzii a fost numai; astăzi este un cimitir a atâtor gospodării înfloritoare de ieri. Urme adânci poartă şi *Câmpia Turzii* şi *Vlişoara* unde ţinta directă a Ungurilor a vizat şi minunata ctitorie, *biserica lui Vescan* cum îi spun satele din jur şi care s'a ales cu grele avarii provocate nu din abuzuri ci din duhul răutăţii honvezilor.

Ceea ce m'a îndurerat şi mai profund, este sacrilegiul săvârşit împotriva bisericii copilăriei mele din comuna *Urca*. Nu amorul local, nici nostalgia vremurilor nevinovatei copilării îmi dictează aceste rânduri, ci oarba patimă a celor ce prin mârşevia lor declasează însăşi neamul din care fac parte.

După lupte de cinci săptămâni în hotarul acestei comune, unde n'a existat niciodată picior de ungur, după jaful săvârşit în gospodăriile şi avutul Românilor, în noaptea de 8 spre 9 Octomvrie, când copleşiţi de vigoarea vânătorilor *au fugit*, fără să mai lupte, şi şi-au descărcat cartuşele în şcoala şi biserica românească.

Din interiorul şcolii au tras cu armele şi au distrus chipul Regelui şi întregul mobilier, apoi au trecut în interiorul bisericii, unde *au puşcat toate icoanele, au mitraliat bolta bisericii, au spintecat şi călcat în picioare odăjdiile bisericeşti, au sfărâmat în ţăndări chivotul cu sfânta cuminecătură şi au sdrobit potirul, stranile şi cărţile bisericeşti.*

Urmele acestei fapte demente au fost ultimele pe care le-am înscris *ca fapte de operaţie de război* într'o comună complet evacuată cu zile înainte de orice suflare omenească.

Aceste mărturii ale demenţei ne fac să repetăm nestrămutata noastră convingere că, — înafară doar de un infim număr de excepţii — ura ungurilor faţă de tot ce este românesc e atât de profund organică încât de o reconciliere nu poate fi vorba decât în creionul bolnav al celor ce sunt înhăitaţi cu duşmanii fiinţei noastre naţionale.

Aci şi în nenumărate cazuri care s'au petrecut numai în încleştarea sângeroasă de acum, nu e vorba de *grofi* şi de *baroni*, nici de *hitlerişti şi fascişti* care singuri ne-ar duşmani ca neam, ci de *soldaţi-ţărani* crescuţi anume în cultul celei mai neiertătoare sete de sânge românesc în cursul ultimilor 25 de ani.

Dacă aceşti troglodiţi de pe moşiile feudalilor au putut fi fanatizaţi până la acest grad de sălbătăcie, ei nu au întrecut prin nimic nou pe strămoşii lor din 1848 despre care însemna, pe atunci, *Gazeta Transilvaniei* că, *intrând în Blaj cetele de răsculaţi, au necinstit biserica şi reşedinţa episcopească, făcându-şi din odăjdiile bisericeşti şea pentru călărit, din patrafire frânghii, iar din stiharele preoţeşti ismene şi cămăşi.*

Continuare în pagina 4-a

Cuvinte pentru tineret

de **Ion Gherghel**
prof. la Acad. Comerc. Cluj-Braşov

Tineretul, văzându-se îndemnat, într'unul din articolele acestei Gazete, să nu umble după himere, să nu se lase antrenat în luptele aprige ale politicii militante, ci să-şi vadă stăruitor de carte, folosind cât se poate mai bine timpul destinat studiilor universitare, va fi clătinat din cap când a citit alt articol — în numărul 55 din 11 Oct. a. c. — cu titlul semnificativ: *„Ai carte, n'ai parte...“*

Ce să alegi din toate astea? îşi va fi zicând, nedumerit, cetăţeanul academic.

Profesorul nostru odată ne leagă de suflet să ne apucăm cu tot dinadinsul de carte, pentru ca apoi, tot dânsul să ajungă la concluzia, analizând situaţia materială a oamenilor cu carte, că aceştia nu trăiesc, ci se chinuesc.

Oare nu se impune dela sine să căutăm să ne procopsim pe altă cale, dacă prin studii nu i chip să ajungem la liman?

Nimic mai greşit decât o astfel de concepţie. Mai întâi trebue să fim în clar cu un lucru: Situaţia actuală este o situaţie excepţională, anormală, creată de complicaţiile şi dificultăţile inerente războiului. Mintea sănătoasă şi experienţa de veacuri ne arată limpede că pentru vremuri normale, cu rosturi statornicite, lozinca „Ai carte, ai parte“ e singura valabilă. (Pe când va ajunge tineretul universitar de acum pe arena vieţii, împrejurările grele de astăzi, vor fi, cel puţin în parte, schimbate).

Apoi nu toţi cei care studiază să dedică carierilor retribuite cu lefuri fixe. Mai îmbrăţişează unii şi carierele libere, unde veniturile cresc — ca în industrie şi comerţ — totdeauna în proporţie directă cu scumpirea vieţii.

Tineretul are atâtea posibilităţi să se încadreze în diferitele compartimente ale vieţii sociale, încât pregătirea temeinică, prin studiere aprofundată a oricărei specialităţi, rămâne dacă nu singura, în orice caz cea mai sigură cale pentru ajungerea la ţinta dorită. Procedând astfel, tineretul se va ridica în cariera sa din treaptă în treaptă, păşind mereu pe teren solid. Munca practică şi dobândită în cursul anilor vor consolida şi mai bine cunoştinţele câştigate în învăţământul superior. Bucuria creaţiei proprii şi conştiinţa vrednicie personale, vor contribui din plin la progresul colectiv. *Simţi că trăieşti pentru neamul tău, fără să renunţi la eul tău.* Din această tainică armonizare a interesului individual cu cel obştesc izvoreşte adevărata mulţumire: bucuria de vieaţă, curată şi neprihănită.

Un tânăr, astfel pregătit, va simţi cum svâcneşte în inima sa, focul dragostei de ţară. El va înţelege şi va aprecia şi la semenii săi, de alt neam, aceeaşi dragoste fierbinte pentru ţara şi neamul lor. Nu va nutri sentimente şovine faţă de niciun popor, dar nici nu va lăsa să se apropie de sânul său străini cu glas de sirenă, oricât l-ar asigura că nu mai pot de dragul lui. Va ajunge să se convingă, din fragedă tinereţă, că în lupta vieţii nu va putea să-l întreacă niciodată pe concurentul de alt neam, — infiltrat în ţara sa — decât printr'o pregătire mai temeinică, singurul izvor al unei îndemânări mai mari.

Deci: ceea ce faci, tineret român, să faci din tot sufletul şi cu credinţa tare în acest ideal, *de a-l întrece pe concurentul de alt neam prin pricepere şi destoinicie. In ştiinţă, în artă, în industrie şi 'n comerţ, să-l înlături, să-l depăşeşti.* E singura cale, singura reţetă ce duce la scop.

Cine te 'ndeamnă la altceva, la o vieaţă uşoară, fără muncă severă şi disciplinată, la înălţare prin linguşiri, la căpătuiala nedreaptă, dând la o parte, cu coatele, pe colegii tăi mai vrednici decât tine, nu-ţi vrea binele. Se foloseşte numai de clocotitoarea ta energie tinerească, ca de o unealtă. In fond urmăreşte, cu ardoare, propriul său interes. Nicidecum pe al tău. Fiindcă vieaţa ce ţi-o oferă un astfel de „binevoitor“ e o vieaţă plină de risc şi de amărăciuni. Te face încrezut şi înfumurat. Te face neastâmpărat şi vanitos, peste măsură de ambiţios şi chiar prezumţios. Te face veninos şi egoist din cale afară.

Iar când „protectorul“ tău, — dintr'un capriciu, să zicem — şi-a luat mâna ocrotitoare de pe gâtul tău, prăbuşirea ta e fără leac. Nu-ţi mai rămâne doar decât să faci pe camelonul....

Tristă existenţă! Şi searbădă. Şi stearpă. Deci fără rost.

Să te fereşti, tinere, ca de foc, de o asemenea „vieaţă!“

Transilvanie, venim...

Transilvanie, venim să-ţi trecem apele,
De lumină ni se 'nchid pleoapele,
Cântecele noastre ard de glorii,
Chiotele toate ni-s victorii.

Transilvanie, venim să-ţi trecem munţii,
Gem bteste me în furtuna frunţii,
Şi mânia ni se varsă, lavă,
Din spre Ţara mândră Basarabă.

Ne întoarcem astăzi să-ţi gătim
Numele de Sfânt Ierusalim,
Să te cununăm subt cerul greu
Cu vecia şi cu Dumnezeu.

Din legende aprigi coborîm,
Ca dintr'un de dincolo tărâm —
Şi subt cerul cu sclipiri de-agate
Creştem dârzi ca nişte Detunate,
Ne desprindem cu vecii subt pas
Dintr'un vechi şi şters iconostas,
Din icoane ne'ntrupăm şi din
Cerul dimineţii cristalin.

Vin pădurile cu noi să cadă
Şi să-ţi scrie 'n cetine baladă —
Vânturile se pornesc să bată
Peste zarea Ta înfiorată.

Transilvanie... cu toţi pornim!
Simte-ne, auzi-ne... venim!

Elev T. R. Lucian Valea

Afirmaţii şi desminţiri

Zilnic sunt puşi la zidul infamiei, oameni din toate ţinuturile ţării, şi tot zilnic aceleaşi ziare vin cu desminţiri pe motiv că n'au fost bine informate.

Adică aşa:

Un X, care are ce are cu Y, de cele mai multe ori ceva foarte personal, ia trenul „epuraţiei“ şi pe peronul unei redacţii îl încondeiaza pe Igrec cum îi vine la gură.

Redacţia, prin vreun impiegat de mişcare specialist, dă drumul condeiului, ţintuind pe impricinat fie într'o notiţă perversă, fie pe-o coloană, după client.

Odată apărută informaţia, mii de cititori iau cunoştinţă de actele „banditului“.

Pe urmă, „banditul“ se prezintă la redacţie, iar redacţia constată, din dovezile aduse, că lucrurile „relatate“ în ziar nu-s tocmai aşa.

Urmează „desminţirea“, adică „reabilitarea“, de cele mai multe ori astfel formulată, încât asupra clientului tot să mai rămână câteva pete de bănuială.

Şi aşa, azi unul, mâne altul, cinstea oamenilor e mocirlită şi spălată de aceleaşi mâni, lăsând la o parte pe atâţia care, scârbiţi de procedeie, dar cinstiţi în toate ale lor, nu se mai gândesc la un răspuns.

Intrebăm:

Apoi ziaristică se chiamă asta?

Ce credit să mai acorde cititorul unui scris fără temeiul adevărului?

Pe urmă:

Nu cumva, continuând astfel, vom da în tărbacă şi buni şi răi, fără nicio alegere?

Cine să mai deschilinească pe cel de omenie, de cel fără?

Intrebăm aşa, într'o doară, fiindcă noi ştim prea bine cum „se lucrează“.

Ion Clujanu

Din rănile satelor noastre

de **Sassu Ducşoara**

Pe lângă multele răni de care sângerează trupul satelor noastre, răni odinioară necunoscute, una şi anume, aceea care a început să roadă încet dar sigur la temelia morală a satului, e cea mai grozavă.

Aproape toată literatura inspirată din vieaţa satelor, îţi vorbeşte despre peisagii romantice, despre iubiri ca 'n poveşti, despre ţărani încinşi cu brâuri tari peste zăpada straielor naţionale, purtate cu mândrie pe trupuri vârtoase şi subt întregul cer al mediului rural, e numai horă şi veselie.

Pe atunci o fi fost, nu zic, şi în cărţi mai sunt şi azi, şi poate chiar şi în unele aşezări pitite cu frică printre văile adânci ale munţilor, dar în aproape toate satele din preajma căilor de comunicaţii, mici sau mari, situaţia e astăzi cu totul alta. Despre bolile fizice, sociale, aduse dela oraş şi care macină sănătatea acestor sate, au scris destule condeie pricepute în acest domeniu, dar despre plaga anumitor apucături imorale, importate tot dela oraş, s'a scris prea puţin.

In rândurile ce urmează, mă refer deocamdată la acea lăcomie de a câştiga bani nemunciţi, de a te îmbogăţii înşelând pe unul şi pe altul, cerând şapte-opt preţuri pentru un lucru oarecare, nerecunoscând o sumă de bani împrumutată, sau un obiect împrumutat, jurând fals pentru răsplata unei sume oarecare, minţind adeseori cu o lipsă de ruşine care ar înspăimânta pe un concurent din mahalaua oraşului, sau furând cu o dibăcie întâlnită doar la cei de meserie etc.

Nu sunt acestea simple afirmaţii ci sunt crude adevăruri constate în dosarele posturilor de jandarmi şi ale judecătoriilor rurale ori ale sfaturilor de împăciuire.

Să deschidem ochii mari şi atenţi! Intelectualii satelor nu mai au de luptat cu un teren virgin ci cu unul plin de buruieni otrăvitoare care trebuesc smulse fără întârziere dar cu cea mai mare grije. Lupta nu este uşoară.

Războiul a lăsat multe ciupituri de vărsat pe obrazul moral al satelor noastre. Rămâi năuc când cercetezi... Ţăranul cuminte de eri, ţăranul crescut în frica şi dragostea de Dumnezeu, să nu mai recunoască o sumă de cinci mii de lei împrumutată de o rudenie? Să mintă în faţa preorului încărunţit între altar şi şcoală, în faţa celorlalţi dascăli ai satului şi a bătrânilor? Să juri că ai fost martor la o întâmplare de care şti din auzite? Să ceri tu Român cu frica lui Dumnezeu, zece mii lei pentru o odăiţă ce ţi-o cerea ca adăpost un biet sinistrat rămas cu copiii pe drumuri? Să mergi noaptea şi să smulgi sau să tai cu briceagul lâna celor cinci oi ale bietului vecin plecat pe front? Să svârli în drum pe nora al cărei bărbat a căzut pentru patrie? Să porti pe drumurile judecăţilor pentru vini închipuite, cu martori mincinoşi, oameni paşnici numai pentru plăcerea de a-i ponegri şi de ale cauza suferinţe de care să râzi prin cârciumi? E dureros. e neromânesc şi mai ales o mânjire cu noroiu a acelei frumoase calităţi, pe care înţelepciunea adevăratului sat o numeşte *omenie*.

Noi, adresându-ne sătenilor cinstiţi, spunem scurt şi apăsat, că toţi cei din sate care făptuesc blăstămăţiile amintite mai sus şi încă multe altele, nu mai sunt fii adevăraţi ai satului românesc, cuminte, muncitor şi credincios lui Dumnezeu, ci sunt bastarzi ai satului, fii lepădaţi, care nu merită să poarte numele de Român şi creştini.

———

Consfătuirea profesorilor democraţi din Braşov

La liceul Comercial de Fete din Braşov s'a ţinut Luni 9 Octomvrie a. c. o consfătuire a profesorilor secundari din localitate.

La „Chemarea" adresată prin ziarele locale, au răspuns vreo 60 de profesori, un număr neobişnuit de mare.

Adunarea a fost prezidată de d-l prof. *N. Baboie*, unul din iniţiatorii acestei întruniri. D-sa, într'o expunere mai amplă, arată lunga agonie a *Asociaţiei Profesorilor Secundari*, datorită nepăsării membrilor ei şi mai ales certurilor interne dintre conducătorii care au folosit această Asociaţie drept trambulină pentru satisfacerea ambiţiilor lor personale. Trece în revistă umilirile suferite de şcoală în decursul diverselor dictaturi. Face apoi un călduros apel către profesorime pentru a-şi strânge rândurile într'o organizaţie democratică-profesională, în interesul învăţământului şi al educaţiei tineretului.

Să legăm firul acţiunilor noastre, încheie D-sa, de înfăptuirile mari ale dascălilor de odinioară, care au dus la întregirea neamului şi la mărirea Patriei noastre scumpe.

D-l *I. Popa* arată că în ciuda disensiunilor din Asociaţie, secţia Braşov a făcut unele înfăptuiri frumoase.

D-na *V. Căllman* crede că o solidaritate a profesorimii pe deasupra tuturor diferenţelor, se impune în aceste vremuri de mari transformări.

D-l *C. Iencica* accentuiază necesitatea organizării pentru a fi prezenţi la marile nevoi ale neamului şi pentru apărarea drepturilor corpului didactic.

Mai vorbesc d-nii *Dr. I. Baciu, Ing. Ionescu Siseşti, Tr. Jianu, I. Zăgreanu* şi *d-na Gavrilescu*.

Concluziile practice le rezumă d-l dir. *Dragoş Navrea* apoi se votează următoarea,

MOŢIUNE:

1. Corpul profesoral secundar îşi exprimă întreaga sa gratitudine faţă de actul plin de bărbăţie dela 23 August a. c. al M. S. Regelui, prin care a salvat ţara de pe marginea prăpastiei, îndrumând-o pe căile tradiţionale ale libertăţii şi democraţiei.

2. O colaborare sinceră şi loială a profesorimii cu noul regim democratic este gândul său curat şi voinţa sa hotărîtă şi nestrămutată.

3. Profesorimea doreşte ca noile reforme ce vor trebui să vină pentru democratizarea şcolii şi redresarea educaţiei tineretului, să fie rezultatul conlucrării armonice între corpul didactic şi factorii răspunzători ai învăţământului secundar.

4. Experienţa trecutului, cu consecinţele ei atât de dureroase, pentru şcoală şi pentru familie, ne îndeamnă să cerem ca educaţia tineretului şcolar să fie lăsată pe seama îndrumătorilor lor fireşti, cu excluderea oricărui amestec dinafară, fie el politic sau de altă natură.

5. Pentru a-şi putea îndeplini obligaţiile şcolare şi educative, profesorimea îşi exprimă dorinţa ca deschiderea cursurilor şcolare să se facă cât mai neîntârziat.

6. Profesorilor suplinitori, nedreptăţiţi de regimurile anterioare, să li se creieze o situaţie de stabilitate la şcolile respective.

7. O titularizare a celor în drept nu poate fi decât în interesul învăţământului.

8. O majorare a salariilor profesorimii, ţinându-se seamă de indicele de scumpete şi luându-se ca bază salariile din 1914 este absolut necesară pentru a pune profesorimea la adăpostul grijilor materiale şi pentru a-şi putea îndeplini cu demnitate chemarea sa.

9. Reorganizarea Corpului Profesoral pe baze democratice-sindicaliste, este o necesitate imperioasă pentru apărarea intereselor sale morale şi profesionale:

Pentru ducerea la îndeplinire a acestor desiderate, se alege un comitet de acţiune compus din profesorii:

N. Baboie, O. Giurgiu, C. K. Ionescu, C. Iencica, Dragoş Navrea. S. St. Mărculescu, Ing. Ionescu-Siseşti, Onofreiciuc, A. Goia, Ştefan Iacob şi doamnele Valeria Căliman, Ştefania Sălceanu, Ghenadia Demetrescu, Maria Cârstea, C. Mihailescu, Maria Şoarec, dir. Ctoroboiu, şi E. Maslora.

———

FOAIA
PENTRU
MINTE, INIMA ŞI LITERATURA

începând cu N-rul viitor — care va apare la

4 Noemvrie a. c.

se va prezenta cititorilor în format propriu menţinându-şi acelaşi program cultural şi acelaşi caracter de supliment săptămânal al

„GAZETEI TRANSILVANIEI"

Printre ruine

de **I. Bozdog**

Continuarea din pagina 3-a

In faţa acestor răbufniri ale aceleiaşi uri ancestrale, pe care nicio bunătate şi iertare îngerească a noastră n'a putut o nici schimba nici domoli, a mai vorbi de posibilităţi de *conlucrare, prietenie, ori chiar frăţie* — cu ei, înseamnă să fim provocatorii celor mai sfinte jertfe pe care le-am adus în curs de atâtea veacuri pentru a asigura urmaşilor noştri o ţară de libertate şi dreptate pentru ei, cei ce nu pot iubi, dar ne urăsc de moarte.

———

In atenţiunea populaţiei oraşului Braşov

Primăria Municipiului Braşov, Serviciul Aprovizionării, dă următorul comunicat:

Imprejurările excepţionale în care Primăria trebue să facă faţă aprovizionării cu grâu, făină şi alte alimente, ne obligă să atragem atenţiunea populaţiei asupra faptului, că se pot ivi situaţii când brutăriile, *cu toate eforturile noastre*, să nu poată fi aprovizionate îndeajuns cu făină trebuincioasă coacerii pânei şi drept consecinţă să nu se poată distribui pâne.

Din aceste motive fiecare familie este stăruitor rugată, să binevoiască a se îngriji din timp, să albă în gospodărie o mică rezervă *de mălai, care se poate cumpăra liber de la orice magazie de făină.*

Se atrage atenţiunea ca mălaiul să fie păstrat întins pentru a nu se mucigăi.

Suntem în prag de iarnă — de aceea atragem luarea aminte populaţiei, să se aprovizioneze din timp, cu zarzavaturi, murături şi legume pentru toată iarna, până la noua recoltă, luând în acest scop legătură directă cu producătorii cunoscuţi sau comandându şi aceste provizii prin *Asociaţia Producătorilor Agricoli din Stupini, în persoana d-lui Constantin Dumitru, sau prin Federala Ajutorul Agricol, Strada Lungă Nr. 4.*

Este azi o datorie cetăţenească, ca populaţia să uşureze efortul care se face în vederea aprovizionărilor, asigurându-şi, din iniţiativă proprie, cantităţile de zarzavaturi, murături şi legume precum şi orice alte alimente, din timp şi direct dela producători, lăsând în sarcina Primăriei numai pe acela care din lipsă de mijloace nu îşi pot asigura singuri aceste stocuri de alimente.

———

Convocarea

acţionarilor firmei **Kamaryt & Meder S. A. Braşov**, str. Mih. Weiss 15 la adunarea generală extra-ordinară a societăţii pentru ziua de 28 Octomvrie 1944, orele 15 d. a., în birourile firmei.

ORDINE DE ZI:

1. Alegerea unui membru nou în Consiliul de Administraţie.
2. Eventuale propuneri.

Domnii acţionari sunt rugaţi să depună acţiunile lor la casa firmei, cu 24 ore înainte de ţinerea adunării.

———

Redeschiderea farmaciei Blumăna

Oficiul Asigurărilor Sociale Braşov, aduce la cunoştinţa întreprinderilor şi asiguraţilor că farmacia Blumăna şi-a reluat activitatea în *imobilul din str. M. Kogălniceanu Nr. 3*, urmând ca dispensarul medical să fie repus în funcţiune în acelaş local peste câteva zile.

Publicaţiuni, anunţuri, comunicate, Mica publicitate

Preţul după tariful oficial

REDACŢIONALE

Tot ce se publică în coloanele acestea, indiferent de cuprins, intră în tariful comercial obişnuit şi aparţine administraţiei, nu redacţiei noastre, afară de continuările din celelalte pagini.

Administraţia Financiară Braşov
Secţia contribuţiuni directe

No. 44 884—1944

ANUNŢ

Se aduce la cunoştinţă generală că termenul prevăzut de art. 24 din legea No. 236 din 23 Aprilie 1944 pentru achitarea contribuţiei minimale la Imprumutul Apărării Naţionale, înscrisă în rolurile speciale, prelungit până la 30 Septemvrie 1944, se prelungeşte după cum urmează:

a) Pentru 20% din contribuţia minimală, neachitată încă, până la 15 Octomvrie 1944 inclusiv;

b) Pentru 80% din contribuţia minimală neachitată, până la 31 Octomvrie 1944 inclusiv.

Debitele corespunzătoare cotelor prevăzute subt *a* şi *b* care nu vor fi achitate înăuntrul termenelor respective se vor transforma de drept în impozite, pe data expirării acelor termene, potrivit prevederilor art. 27 din legea No. 236 din 23. IV. 1944. Dispoziţiunile alin. precedente nu privesc contribuţia minimală prevăzută de art. 17 din legea No. 236 din 23 Aprilie 1944, datorată de furnizorii Statului şi al Instituţiunilor autonome ale Statului care rămâne subt regimul stabilit prin Decizia No. 307.534 din 23 Aprilie 1944.

Termenul de 30 Septemvrie 1944 fixat pentru reţinerea şi vărsarea ratei corespunzătoare lunei Septemvrie din contribuţia minimală la Imprumutul Apărării Naţionale, datorată de salariaţii particulari pentru veniturile din salarii, se prelungeşte până la 15 Octomvrie 1944.

Până la aceeaşi dată se prelungesc termenele pentru reţinerea şi vărsarea ratelor corespunzătoare lunilor Mai—August din contribuţia minimală la Impr. Ap. Naţionale, datorată de salariaţii particulari pentru veniturile din salarii neachitate încă şi pentru contribuţia minimală datorată de salariaţii publici pentru veniturile din salarii, de asemenea neachitată.

Termenul prevăzut de art. 21 din legea No. 236 din 23 Aprilie 1944 pentru modificarea contribuţiei minimale la Imprumutul Apărării Naţionale în funcţiune de modificările pe cale administrativă şi jurisdicţională aduse impozitelor înscrise în matricolele fiscale la data de 31 Martie 1944, se prelungeşte până la 31 Octomvrie 1944.

Termenul prevăzut de art. 9 lit. b. c. şi f, art. 15, 17 şi 22 alin. 1 din legea No. 236 din 23 Aprilie 1944 se prelungesc până la 30 Oct. 1944.

Termenul de 30 Septemvie 1944 fixat pentru plata impozitului statistic, se prelungeşte până la 30 Octomvrie 1944.

Tipografia „Astra" Braşov caută

ucenici români

Căutăm corespondenţi

în toate oraşele Ardealului în vederea transformării „Gazetei Transilvaniei" în cotidian atunci când această mare acţiune va deveni actuală.

Doritorii ne vor adresa câte o corespondenţă de probă împreună cu un stat de serviciu în presă. (In lipsa acestuia: studiile şi funcţiunea).

ANUNŢ

Biserica „Sf. Nicolae din Braşov-Scheiu arendează păşunatul din locurile sale din Poiana Braşovului prin licitaţiune publică verbală şi cu oferte închise în ziua de 29 Octomvrie a. c., ora 11 a. m. în biroul parohial. Condiţiunile de licitare se pot vedea zilnic în biroul parohial.

Parchetul Tribunalului Braşov

Cererea înregistrată subt Nr. 9806/1944

Domnule Prim-Procuror,

Subsemnata, Roman Maria, cu domiciliul în colonia de Ciment, Braşov, refugiată din comuna Miriş jud Sălaj, respectuos vă rog să binevoiţi a dispune îndeplinirea formelor legale pentru reconstituirea extrasului de naştere al fiului meu Ioan Roman născut în comun Miriş jud Sălaj la data de 8 Decemvrie 1919 de religie gr. cat. din părinţii Roman Ioan şi Roman Maria născ. Obuş, de religie gr. cat., căsătoriţi legitim.

Propun martori pe: Ungureanu Alexandru, Braşov, Str. Mircea Vodă 16 şi Ioan Porumb, Braşov, Uzina Metrom.

Cu stimă,
Roman Maria

Nr. 9806
Data 11 Oct. 1944

Noi, Primul - Procuror al Tribunalului Braşov,

In conformitate cu dispoziţiunile art. III. din Decretul-Lege Nr. 4062/940, referitor la reconstituirea actelor de stare civilă ale refugiaţilor, din 14 Decemvrie 1940, invităm autorităţile şi persoanele care deţin extrasele sau alte înscrisuri referitoare la actele a căror reconstituire se cere prin petiţiunea de mai sus, să le depună de urgenţă la acest Parchet.

p. Prim Procuror,
A. Pinţia

p. Secretar
A. Vâlceanu

Mare Intreprindere Industrială din Braşov caută

CONCESIONAR

capabil şi cu garanţie pentru cantina angajaţilor săi. Informaţiuni la Administraţia ziarului.

Mult întristaţii *Nicolae Zernoveanu*, frate, precum şi familiile înrudite au nemărginita durere de a anunţa moartea mult iubitului lor

VASILE ZERNOVEANU

Lt.-Colonel inv. de război

săvârşită în ziua de 18 Octomvrie 1944, după o lungă şi grea suferinţă.

Inmormântarea va avea loc Vineri 20 Octomvrie a. c. la cimitirul Bisericii Sf. Treime din Braşov (Scheiu) în cavoul familiar.

Cortegiul funebru va porni la ora 15 dela Biserica Sf. Nicolae din Braşov, unde se află depus corpul neînsufleţit.

Fie-i ţărâna uşoară!

De închiriat **două camere nemobilate. General Moşoiu No. 1.**

Schimb casă confort modern, clădire solidă, (1935) trei apartamente, camere mari, lângă fabrica Scherg — cu altă casă având aceeaşi construcţie modernă, cu 1—2 apartamente dar situată în cartier liniştit mai central, stradă necirculată. Informaţiuni la administraţia „Gazetei".

NOI **nu avem subvenţii dela nimeni.**

Un apel al Crucii Roşii Braşov

Crucea Roşie filiala Braşov, roagă cu multă insistenţă pe toţi cetăţenii Municipiului şi jud. Braşov, precum şi fabricile, să aducă de urgenţă la sediul Crucii Roşii (Str. Lungă Nr. 1) pentru a putea ajuta Comandamentul Armatei Roşii, următoarele obiecte: saltele, pături, cearşeafuri, dosuri de pernă, căniţe pentru ceai, căni mari pentru ceai, felinare de vânt şi ploşti pentru pat.

Preşedintă,
Valeria Cuteanu

Secretară,
Lucia Oniţiu

Vizitaţi

MAGAZINUL ROMANESC

Piaţa Libertăţii 14 **Piaţa Libertăţii 14**

LANTEX

stofe, mătăsuri, tricotaje, **ciorapi, pânzeturi etc.**

Telef. 2905 **Lila Măzgăreanu** **Telef. 2905**

TIPOGRAFIA

„ASTRA"

Execută orice tipăritură sau lucrare de legătorie **Telefon 1102**

Aveţi încredere într'o întreprindere curat românească.

Atelierele: Str. Lungă No. 1. (în curtea cinematografului „ASTRA")

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Am fost la Cluj

de

Ion Colan

Da, am fost la Cluj!

Nu cu gândul, nu în vis, ci așa cum mergeam altădată, pe șoseaua ce urcă dela Turda și coboară dealul, fără urmă acum de colorile naționale străine, fără vamă, fără jandarmi.

Mai mirosea încă pe la *Decea* și *Unirea* a cai morți și a cadavre, iar resturile mașinei de război se mai vedeau încă la tot pasul, semne că treaba n'a fost atât de ușoară pe cât unii ar fi înclinați să creadă. Ba, văzute lucrurile cu ochiul omului deprins cu spectacolul, concluziile sunt aspre, așa cum vor fi fost și jertfele.

*

Drumul făcut după cinci zile dela eliberarea Clujului, până la Alba-Iulia nu înregistrează nimic deosebit. Doar aici, o alarmă trezește în tine ceva din sfârșeala provocată de alarmele de astă vară. O casă primitoare și oameni și mai primitori oferă drumeților un cald adăpost, pe care numai acolo, unde n'ai pe nimeni apropiat, știi să-l prețuești.

In ziua de 16 Octomvrie, dimineața, mașina se întinde la drum. Gazdu se uită cu ochi buni după noi.

Dincolo de Teiuș și Aiud urmele luptelor cresc. Șoseaua e un continuu dute-vino de soldații armatei aliate. Trec mașini-autocamioane greu încărcate, trec cirezi de vite, cai și oi mânate dela urmă de aceiași ostași, turme multe, multe de tot. Trec care țărănești la care trag boi împerechiați cu vaci, apoi bivoli sau cai, trec grupuri de soldați ce par izolați — dar numai par, fiindcă fiecare trebue că are un rost în marele angrenaj al războiului. Din gările mărginașe ale drumului se descarcă muniție în lăzi standard așezate în stive. Iată și o unitate românească, bine echipată și disciplinat strânsă în marș. Câte un avion de recunoaștere își sbârnâie motorul pe deasupra dealurilor presărate de adăposturi individuale, de amplasamentele armelor automate.

O cruce ici, alta dincolo, la margine de drum cruci firave de lemn pe care vremea le va smulge dela locul lor și nimeni nu va mai ști că subt glia primăverii de mâne zac oameni ce au căzut și pentru tine.

La *Unirea* a fost război. Se vede! Populația, în parte, a rămas în pivnițe. Când, după zile lungi, fără nădejdi, ușile pivnițelor s'au dat în lături, proprietarii n'au mai găsit nimic în case. Satul a trecut din mână în mână, iar războiul are legi pe care din birou nimeni nu le va pricepe. Trebue să fii fost soldat, ca ceea ce vezi să nu te mire.

Cine a avut vreme să plece din sat, acum se întoarce, dar nimeni nu-i spune că acasă nu va găsi nimic, poate nici casa. Să vadă el. De ce să te faci crainic răului?

Mașini răsturnate în șanțuri și pe câmp par cai mâncați de corbi; n'a mai rămas din ele decât scheletul. Până la Cluj 19 tancuri stau înțepenite pe șenile, izbite în plin, incendiate. Nu mai sperie pe nimeni duduitul lor de ieri.

Prin curți și ogrăzi răvășite, oameni cu sufletele la fel, nu știu de ce să se apuce.

Turda!

Iar Turda e și nu mai e.

De departe îți zâmbește un oraș, de aproape plâng zidurile.

Turdenii nici să plângă nu mai pot.

Din cât se poate vedea, numai biserica ortodoxă, o bijuterie a întregei regiuni, a rămas intactă și nimeni nu știe cum. Catedrala reformată nu mai are porțile dela intrare, și nici o parte din zidurile fațadei. In interior aspect de biserică devastată. Un crucifix enorm deasupra altarului n'a putut fi clintit. Peste răvășala dinăuntru, stărue un „Pace vouă!", mustrător și iertător.

Dacă n'ai mâncare cu tine, nu nădăjdui că vei afla ceva în bogata Turda de altădată.

De altfel în Turda nu vei mai afla nimic.

Hai să mergem!

Drumeți nu-s atrași decât numai de orașul de dincolo de deal.

Sus, la Feleac, călătorii își fac cruce: Doamne, îți mulțumim că ne-ai învrednicit.. Iți vine să plângi. In vale, Clujul e inundat de soare. Uite catedrala, uite Opera! In soarele de amiaz vrei să distingi fiecare clădire cunoscută, fiecare locșor de altădată. Iar Clujul se întinde mare, ca și atunci, în altă toamnă, și își așteaptă stăpânul să-i lege rănile, să-i stăpânească revoltele, să-i înregistreze durerile, mute până acum.

*

Pe urmă am intrat în Cluj.

Iar dacă Turda e și nu mai e, Clujul este cu adevărat. Războiul a refuzat să-l mutileze. Capitala Ardealului stă mândră, întreagă, aproape așa cum am lăsat-o. Aproape numai, fiindcă trimișii din *„patria-mamă"* neștiind că în puține zile, la Budapesta, Parlamentul de pe malurile Dunării va cunoaște zilele amare ale sfârșitului, acești trimiși au crezut de cuviință să lase între zidurile Clujului ceva din veninul provocărilor lor de totdeauna. Nici astăzi nu pricipe vecinul că e întins pe masa de operație. Nu vrea să înțeleagă pacientul că între chirurgi suntem și noi de data aceasta.

Dar toate acestea n'au decât o valoare relativă și de moment. E ca și cum unul care știe că moare, îi mai trage un chef. N'are curajul să privească moartea în față și vrea să moară beat.

Din partea noastră, fie și așa!

Dar zilele de 12—18 Octomvrie 1944, în ceea ce privește Clujul, vor trebui să aibă un istoric aparte. Merită osteneala. Noi aici n'o facem fiindcă nu-i momentul.

*

Ne întoarcem.

La Alba-Iulia, în gară, stă un tren lung gata de plecare. Un batalion românesc se 'ndreaptă spre frontul care acum e departe de tot.

S'a pus în mișcare.

Pe ultima platformă un ostaș din contingent mijlociu, dă cu ochii pe peron, de un ortac. Cu boneta țuguiată pe-o ureche, prinde în agrăire chiuită tot sensul luptei care se dă:

— Hai cu noi, mă Niculae, să *facem țara mare!*

Peronul călătorilor ce se întoarce dela Cluj, zâmbește înfiorat și, privind vagonul platformă pe care, de subt o boretă țuguiată iese fum de țigară adânc fumată, vede țara așa cum o vrea ostașul ce se duce să *o facă.*

Privindu-l, îți dai seama unde-i adevărata țară.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Situația politică

de **Mardare Mateescu**

In ultimele zile, raporturile dintre cele patru partide care nu au alcătuit blocul democratic, s'au îmbunătățit. Ultimile știri vestesc că s'a ajuns la o înțelegere, pentru formarea unui guvern civil, în care să intre un număr egal de miniștri din cele patru partide, precum tot egal va fi și numărul subsecretarilor de stat. Fiecare partid va avea trei miniștri plini. In guvernul de mâne, frontul democratic va avea șase raprezentanți, printre care va fi și d-l Petre Grozea. După cât se pare, d-nii Iuliu Maniu și Dinu Brătianu, nu vor mai intra la viitoarea echipă a guvernului. S'ar putea însă ca la apariția cronicii noastre, evenimentele politice să evolueze într'o altă formă decât cea pe care o cunoaștem acum. Ceea ce merită evidențiat este faptul că șefii celor patru partide, au înțeles să meargă umăr la umăr până la completa desăvârșire a operei începută la 23 August.

Dacă vieața politică a țării noastre, pare a se fi limpezit prin strângerea tuturor forțelor interne pentru susținerea frontului de luptă, menit să dea țării hotarele nesocotite de diktatul dela Viena, nu tot așa se întâmplă cu statul vecin dela Vest.

In Ungaria e haos

După cum vestesc telegramele de presă, în Ungaria domnește haosul. Exemplul poporului român din ziua de 23 August n'a folosit la nimic maghiarilor.

Conducătorii poporului care ar fi putut măcar în ceasul din urmă să amelioreze cât de puțin o situație dezastruoasă, s'au împărțit în două tabere. O parte a urmat pe amiralul Horthy care a trimis un emisar la Moscova cu scrisori pentru mareșalul Stalin și d-l Churchill, iar alta a urmat pe maiorul Salossy, șeful organizației politice „Săgețile de foc". In același timp, Horthy a dat proclamație către poporul maghiar prin care a anunțat capitularea. Urmarea acestui fapt a fost arestarea amiralului Horthy. O telegramă din Berna, retransmisă dela New-York, anunță că armata I-a ungară se află în marș spre Budapesta pentru a scoate capitala de subt controlul german. Din aceeași sursă se află că „Horthy și alți trădători au fost exterminați". Fiul fostului regent este dat ca dispărut.

Ocupându-se cu situația din Ungaria, postul de radio Londra a emis următoarele: „După comunicatul oficial din Budapesta, statul major al armatei ungare a publicat un ordin de zi către armată prin care arată că Ungaria a cerut condițiile armistițiului, dar că până ce acelea vor fi stabilite și acceptate, trupele armatei ungare trebue să continue lupta.

Agenția „Reuter" adaugă că acest ordin de zi dovedește în mod flagrant duplicitatea Ungariei sau neînțelegerea dintre armată și guvern. Ultimii aliați ai lui Hitler se clatină. Dar oricare ar fi atitudinea Ungariei în viitorul apropiat, marii aliați nu vor uita că Ungaria, subt regimul lui Horthy, cu ochii deschiși, pas cu pas, a contribuit la situația de azi și a sperat că va putea să răpească teritorii statelor vecine, îmbogățindu-se pe contul altora. Marii aliați, nu vor uita atrocitățile Ungariei împotriva Evreilor din țara lor, în Transilvania de Nord împotriva Românilor și în Banat împotriva Sârbilor.

Un fapt politic — despre care ne-am ocupat și în cronica precedentă — este întrevederea dela Moscova dintre mareșalul Stalin și d-l Churchill. Intrevederea celor doi oameni de stat se produce în momentul când ofensiva militară a luat proporții gigantice și când deci se apropie ziua în care pacea va restabili raporturile dintre popoare. In momentul de față se desfășoară la Moscova o vie activitate diplomatică, în angrenajul căreia este prins și reprezentantul Polonezilor. După cum anunță corespondentul agenției „Reuter" primul ministru polonez, d-l *Mikolajczyk*, ministrul de externe polonez, d-l *Romer* și ministrul de externe al Marei Britanii, d-l *Eden* au avut o conferență de peste trei ore. In privința convorbirilor dela Moscova, d-l *Berut*, președintele comitetului polonez de eliberare națională, a declarat: „Sunt optimist asupra rezultatelor convorbirilor actuale. Cred că în politică este foarte bine să vezi optimist." Se anunță, de asemenea că mareșalul *Stalin* și d-l *Churchill* au avut întrevederi cu comitetul național polonez, reprezentat prin d-nii *Berut*, *Moravski* și generalul *Rola-Zimierski*. Au fost prezenți d-nii *Eden* și *Molotov*.

Statele neutre

nu vor participa la viitoarea conferență a păcii. „La conferința păcii — a declarat d-l *Atlee* — nu vor participa decât acele state care au suferit pe câmpurile de luptă". Faptul este de o importanță deosebită dacă ne gândim că statele neutre, au de apărat la conferența păcii, interese pe care nu le vor putea susține.

„GAZETA TRANSILVANIEI"

Redactor responsabil
ION COLAN

Tipografia „ASTRA" Brașov, Str. Lungă Nr. 1